



EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 28.11.2023.
COM(2023) 755 final

2023/0439 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o utvrđivanju minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog
ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i
Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP**

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Krijumčarenje migranata kriminalna je aktivnost u kojoj se u nastojanju da se ostvari dobit ne poštuje ljudski život i s ljudima postupa na nedostojanstven način, čime se krše temeljna prava i narušavaju ciljevi EU-a u okviru upravljanja migracijama.

Suzbijanje i sprečavanje krijumčarenja migranata jedan su od prioriteta Europske unije i ključni su za sveobuhvatno rješavanje problema nezakonitih migracija. Kriminalne mreže iskorištavaju očaj ljudi i koriste kopnene, morske i zračne rute kako bi omogućile nezakonite migracije, pri čemu dovode živote ljudi u opasnost i nastoje na sve načine povećati svoju dobit.

Predsjednica von der Leyen pozvala je u svojem govoru o stanju Unije 13. rujna 2023. na ažuriranje postojećeg zakonodavnog okvira koji je star više od 20 godina kako bi se ojačali svi instrumenti koje EU ima na raspolaganju za djelotvorno suzbijanje krijumčarenja migranata. Pozvala je i na jačanje upravljanja krijumčarenjem migranata i osiguravanje veće uloge agencija EU-a, posebice Europol. Istaknula je da rješavanje tog globalnog problema zahtijeva suradnju s partnerima, zbog čega Komisija organizira međunarodnu konferenciju kako bi uspostavila Globalni savez i pozvala na djelovanje radi borbe protiv krijumčarenja migranata.

Krijumčarenje migranata u EU i unutar njega doseže nove rekorde zbog sve veće potražnje koja je posljedica novih kriza i kriza koja se pogoršavaju, a posebice zbog gospodarske recesije, okolišnih kriza uzrokovanih klimatskim promjenama te sukoba i demografskog pritiska u mnogim trećim zemljama. Zbog krijumčarenja migranata povećava se broj nezakonitih dolazaka u EU: na vanjskim granicama EU-a u 2022. zabilježena je 331 000 nezakonitih ulazaka, što je najveća razina od 2016. i povećanje od 66 % u odnosu na prethodnu godinu¹. U 2023., do kraja rujna, utvrđena je približno 281 000 neregularnih prelazaka granice na vanjskim granicama EU-a, što je povećanje od 18 % u odnosu na isto razdoblje u 2022. To se poklapa s povećanjem aktivnosti krijumčarenja, na koje ukazuje novi rekord od više od 15 000 krijumčara migranata koje su države članice prijavile Frontexu u 2022.² S obzirom na povećanje broja nezakonitih dolazaka u 2023. i razne svjetske krize u nizu zemalja podrijetla i tranzita može se očekivati stalno visoka i potencijalno povećana razina migracijskih tokova prema Europi³ i povezanih kriminalnih aktivnosti krijumčarenja.

Procjenjuje se da više od 90 % nezakonitih migranata koji stignu u EU koristi usluge krijumčara⁴, i to uglavnom onih koji su organizirani u kriminalne grupe. Nadalje, krijumčarske mreže ostvaruju veliku dobit od svojih kriminalnih aktivnosti, a procjenjuje se da ona iznosi od 4,7 do 6 milijardi EUR godišnje u cijelom svijetu⁵. Odlučan i čvrst odgovor na aktivnosti krijumčara stoga je od primarne važnosti za smanjenje nezakonitih migracija.

¹ Frontex, Analiza rizika za razdoblje 2023./2024.

² Frontex, Analiza rizika za razdoblje 2023./2024.

³ Frontexova analiza rizika za 2023./2024.

⁴ Procjene Europol.

⁵ Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal, *Global study on smuggling of migrants*, 2018.

Procjenjuje se da je od 2014. zbog aktivnosti nemilosrdnih krijumčara migranata, posebice na moru, život izgubilo čak više od 28 000 ljudi⁶.

Približno polovina mreža za krijumčarenje migranata uključena je i u druga kaznena djela, kao što su trgovina ljudima, trgovanje drogom i krijumčarenje vatrenog oružja, u okviru kojih te mreže omogućuju i nedopuštena kretanja unutar EU-a. Tijela kaznenog progona i pravosudna tijela suočavaju se s mnogim izazovima koji se stalno mijenjaju: krijumčari brzo mijenjaju i prilagođavaju svoje načine djelovanja, migranti te tijela kaznenog progona sve su izloženiji prijetnjama i nasilju⁷, krijumčare koji se skrivaju u zemljama izvan EU-a teško je locirati i uhititi, krijumčari koriste razna prijevozna sredstva, uključujući neprimjerena plovila, manje uočljiva plovila (kao što su ribarski čamci i improvizirani metalni čamci), cestovna vozila u kojima su migranti skriveni tako da im je ugrožen život te komercijalne i charter letove koji se sve češće koriste za dovođenje migranata u zemlje koje su blizu EU-a ili granice s njim, iz kojih migranti zatim nastoje nezakonito ući u EU⁸, krijumčari koriste digitalne alate u svim fazama svojih aktivnosti, pri čemu na internetu oglašavaju krijumčarske usluge, rute i cijene te usluge krivotvorenja dokumenata, krijumčari koriste kriptovalute, digitalni novac ili druge neslužbene oblike plaćanja (npr. *hawala*)⁹.

Suzbijanje krijumčarenja migranata ključno je za razbijanje mreža organiziranog kriminala čije aktivnosti mogu dovesti do kršenja ljudskih prava i smrtnih ishoda te za suzbijanje povećanja nezakonitih migracija u EU. Sveobuhvatan i održiv pristup migracijama zahtijeva kombinaciju snažnih i učinkovitih mjera kojima bi se dopunila uzajamno korisna partnerstva sa zemljama podrijetla i tranzita, a koje su usmjerene na temeljne uzroke migracija, posebno nezakonitih migracija, te istodobno na suzbijanje organiziranog kriminala, uključujući krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima. U novom paktu o migracijama i azilu¹⁰ sprečavanje i suzbijanje krijumčarenja migranata okosnica je sveobuhvatnog pristupa migracijama.

Postojeći pravni i operativni okvir EU-a o krijumčarenju migranata potrebno je osuvremeniti i ojačati kako bi se poboljšali instrumenti koje Europska unija ima na raspolaganju za sprečavanje i suzbijanje takvih kriminalnih aktivnosti koje se neprestano mijenjaju, među ostalim u kontekstu pravnih obveza Unije i njezinih država članica u okviru međunarodnog prava prema Protokolu Ujedinjenih naroda protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom.

Ovaj je Prijedlog direktive dio niza operativnih mjera donesenih nakon poziva predsjednice von der Leyen, kojima se nastoji osuvremeniti i ojačati postojeći pravni okvir i utvrditi prikladna pravila na razini Unije. Njime se ažuriraju i osuvremenjuju postojeća pravila kaznenog prava EU-a iz „Paketa mjera povezanih s posrednicima”, koji se sastoji od Direktive 2002/90/EZ kojom se utvrđuje zajednička definicija olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka¹¹ i Okvirne odluke 2002/946/PUP o jačanju kaznenopravnog okvira za sprečavanje olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka¹².

⁶ Međunarodna organizacija za migracije, *Missing migrants project* (Projekt „Nestali migranti”); dostupno na: <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>.

⁷ Europol, *Criminal Networks in Migrant Smuggling*, Europolova serija izvješća *Spotlight*, 2023.

⁸ Frontex, *Analiza rizika za razdoblje 2023./2024.*

⁹ Europol (2023.), *Criminal Networks in Migrant Smuggling*, Europolova serija izvješća *Spotlight*.

¹⁰ COM(2020) 609 final.

¹¹ SL L 328, 5.12.2002., str. 17.

¹² SL L 328, 5.12.2002., str. 1.

Ovaj Prijedlog donosi se zajedno s Prijedlogom uredbe Komisije¹³ kojim se poboljšava policijska suradnja te povećavaju ovlasti Europolu u području krijumčarenja migranata i trgovina ljudima, posebno kodificiranjem uspostave Europskog centra za borbu protiv krijumčarenja migranata u okviru Europolu i jačanjem njegovih povezanih ovlasti. Tim se prijedlogom povećavaju strateške i operativne zadaće Europolu u borbi protiv krijumčarenja migranata radi usmjeravanja i podupiranja aktivnosti Europskog centra za borbu protiv krijumčarenja migranata te utvrđivanja i provedbe operativnih prioriteta i mjera. Njime se uspostavlja okvir upravljanja, koji uključuje tijela država članica odgovorna za krijumčarenje migranata, Komisiju i druge agencije EU-a. Usto, jačaju se međuagencijska suradnja s Frontexom i Eurojustom i suradnja između Europolu i trećih zemalja.

Taj je paket predstavljen na dan održavanja međunarodne konferencije na kojoj je uspostavljen „globalni savez za suzbijanje krijumčarenja migranata”. Komisija tom konferencijom stvara okvir za snažnu političku suradnju s međunarodnim partnerima radi zajedničkog suzbijanja krijumčarenja migranata na globalnoj razini.

Tim trima inicijativama dopunjuju se postojeće inicijative u području suzbijanja krijumčarenja migranata kojima se provodi ažurirani akcijski plan EU-a za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021. – 2025.)¹⁴ osuvremenjivanjem postojećeg pravnog okvira EU-a za sankcioniranje krijumčara migranata koji djeluju na migracijskim rutama i ažuriranjem pravnog, operativnog i međunarodnog okvira za suradnju u borbi protiv krijumčarenja migranata u predstojećim godinama.

Zajednički je cilj donesenih prijedloga osuvremeniti pravni okvir za borbu protiv krijumčarenja migranata kako bi se osigurali potrebni pravni i operativni instrumenti za pružanje odgovora na novi način djelovanja krijumčara, kako je navedeno u programu rada Komisije za 2024. objavljenom 17. listopada 2023.

Ciljevi prijedloga

Postojeći pravni okvir EU-a o olakšavanju neovlaštenog ulaska u EU, tranzita njime i boravka u njemu donesen je 2002. prema odredbama koje su bile primjenjive prije donošenja Ugovora iz Lisabona. Opći je cilj ovog Prijedloga direktive donijeti suvremeni instrument kaznenog prava EU-a kojim se jasno definira i djelotvorno sankcionira kazneno djelo olakšavanja neovlaštenog ulaska u EU, tranzita njime i boravka u njemu, u skladu s odredbama članka 83. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i Protokolom Ujedinjenih naroda protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom.

Ovim Prijedlogom direktive nastoje se postići sljedeći konkretni ciljevi:

- *osiguravanje djelotvorne istrage te djelotvornog kaznenog progona i sankcioniranja organiziranih kriminalnih mreža odgovornih za krijumčarenje migranata*

Rezultati evaluacije trenutačnog Paketa mjera povezanih s posrednicima provedene 2017. u okviru REFIT-a (Program za primjerenost i učinkovitost propisa) i naknadnog praćenja njegove provedbe pokazali su da postoje teškoće povezane sa širokom definicijom onog što čini kazneno djelo olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka. Točnije, pokazali su da zbog široke definicije kaznenog djela i nepostojanja izuzeća nisu osigurane jasnoća i pravna sigurnost u pogledu razlikovanja olakšavanja nezakonitih migracija i humanitarne pomoći. Ovim se Prijedlogom pojašnjava koja bi kaznena djela trebala kriminalizirati. To uključuje olakšavanje radi financijske ili materijalne koristi ili obećanja takve koristi,

¹³ COM(2023) 754 final.

¹⁴ COM(2021) 591 final.

olakšavanje za koje postoji velika vjerojatnost da će osobi nanijeti ozbiljnu štetu, iako ne uključuje ostvarivanje financijske ili materijalne koristi, te, u slučajevima javnog poticanja državljana trećih zemalja, primjerice putem interneta, olakšavanje ulaska u Europsku uniju, tranzita njome ili nezakonitog boravka u njoj. Prijedlogom se pojašnjava i da svrha Direktive nije kriminalizirati državljane trećih zemalja zbog činjenice da su prokrijumčareni, pomoći pružene članovima obitelji ili humanitarne pomoći ili potpore za osnovne ljudske potrebe koja se pruža državljanima trećih zemalja u skladu sa zakonskim obvezama.

Nadalje, u dorađenoj definiciji predviđa se i da kazneno djelo olakšavanja može biti počinjeno na državnom području bilo koje države članice, čime se olakšava pravosudna suradnja između država članica.

– *usklađenje sankcije, koje se određuju prema težini kaznenog djela*

Od donošenja Paketa mjera povezanih s posrednicima 2002. kriminalne mreže uključene u krijumčarenje migranata sve više pribjegavaju nasilju prema migrantima i tijelima kaznenog progona i time ugrožavaju živote. Prijedlogom se uvodi definicija teških kaznenih djela (npr. kazneno djelo počinjeno u okviru djelovanja organizirane kriminalne grupe, kazneno djelo kojim se nanosi ozbiljna šteta ili ugrožavaju život ili zdravlje, kazneno djelo kojim je prouzročena smrt), za koje su predviđene odgovarajuće strože kaznene sankcije. Najblaža kazna od najstrožih kazni u predloženoj Direktivi stroža je od onih predviđenih u trenutačnom Paketu mjera povezanih s posrednicima (u kojem je predviđena najduža kazna zatvora od najmanje osam godina) i određena je na temelju općeg režima sankcija uvedenih instrumentima kaznenog prava EU-a. Osnovno kazneno djelo olakšavanja bilo bi kažnjivo najdužom kaznom zatvora od najmanje tri godine, dok bi teška kaznena djela (npr. organizirani kriminal, uporaba teškog nasilja) bila kažnjiva najdužom kaznom zatvora od najmanje 10 godina, a najteža kaznena djela (prouzročenje smrti) najdužom kaznom zatvora od najmanje 15 godina.

– *poboljšanje doseg nadležnosti*

Osobe koje organiziraju i provode aktivnosti krijumčarenja migranata često borave izvan EU-a i stoga su izvan doseg nadležnosti država članica. Kako bi se povećale mogućnosti sankcioniranja važnih meta koje organiziraju aktivnosti krijumčarenja i spriječilo da nijedna država nije u mogućnosti izvršiti nadležnost nad ozbiljnim i tragičnim slučajevima krijumčarenja koji se događaju, primjerice, u međunarodnim vodama, predloženom Direktivom nadležnost država članica proširuje se na slučajeve u kojima olakšavanje neovlaštenog ulaska u EU nije uspjelo i koji su prouzročili smrt državljana trećih zemalja: jedan su od primjera slučajevi u kojima neprimjerena plovila potonu u međunarodnim vodama prije nego što stignu u teritorijalne vode države članice ili treće zemlje. Predloženom Direktivom također se proširuje nadležnost nad kaznenim djelima počinjenima na brodovima ili u zrakoplovima koji su registrirani u državi članici ili prometuju pod njezinom zastavom te kaznenim djelima koja su počinile pravne osobe koje posluju u EU-u, bez obzira na to imaju li poslovni nastan u njemu.

– *jačanje resursa država članica za suzbijanje i sprečavanje krijumčarenja migranata*

Kako bi se omogućila djelotvorna borba država članica protiv krijumčarenja migranata, predloženom Direktivom propisuje se da države članice moraju osigurati da relevantna tijela kaznenog progona i pravosudna tijela imaju odgovarajuće resurse i da su dovoljno osposobljena i specijalizirana za djelotvorno sprečavanje, istragu i kazneni progon počinitelja. Osim toga, države članice trebale bi raditi na sprečavanju krijumčarenja migranata i u okviru kampanja informiranja i jačanja svijesti te istraživačkih i obrazovnih programa.

– *poboljšanje prikupljanja podataka i izvješćivanja*

U evaluaciji iz 2017.¹⁵ utvrđeno je da je nedostatak pouzdanih, sveobuhvatnih i usporedivih podataka o kaznenim djelima krijumčarenja migranata i mjerama kaznenog pravosuđa na nacionalnoj i europskoj razini ključan element koji onemogućuje procjenu učinaka Paketa mjera povezanih s posrednicima u državama članicama; nadalje, taj nedostatak onemogućuje nacionalnim oblikovateljima politika i stručnjacima praćenje i mjerenje djelotvornosti njihovih mjera. Kako bi se riješio taj nedostatak i omogućilo bolje praćenje, Prijedlogom se propisuje da države članice moraju prikupljati godišnje statističke podatke i dostavljati ih. Time bi se omogućilo bolje razumijevanje prirode i razmjera krijumčarenja migranata, bolje otkrivanje slučajeva i bolje pružanje odgovora kaznenopravnih sustava država članica, čime bi se poduprlo donošenje politika utemeljenih na dokazima.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Ovaj je Prijedlog u skladu s novim paktom o migracijama i azilu, u kojem se predviđa snažan odgovor EU-a na krijumčarenje migranata unutar i izvan EU-a kao ključan dio sveobuhvatnog pristupa migracijama. Njime se provodi ažurirani akcijski plan EU-a za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021. – 2025.)¹⁶ ažuriranjem i osuvremenjivanjem postojećeg pravnog okvira EU-a za sankcioniranje krijumčara migranata koji djeluju na migracijskim rutama. Prijedlog je dosljedan i usklađen s akcijskim planovima EU-a koje je predstavila Komisija za rute na središnjem Mediteranu, istočnom Mediteranu, zapadnom Mediteranu i Atlantiku te na zapadnom Balkanu te s alatom za rješavanje problema upotrebe komercijalnog prijevoza za olakšavanje nezakonitih migracija u EU¹⁷ i Prijedlogom uredbe o mjerama u vezi s nezakonitim ulaskom na područje Europske unije usmjerenima protiv prijevoznika koji sudjeluju u trgovini ljudima ili krijumčarenju migranata ili ih olakšavaju¹⁸. U skladu je i s obvezama u okviru sveobuhvatnog partnerstva o migracijama preuzetima na međunarodnoj razini.

Ovaj je Prijedlog usklađen i s Protokolom UN-a protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, čija je potpisnica Europska unija. Prema Protokolu UN-a financijska ili druga materijalna korist sastavni je element kaznenog djela i državljani trećih zemalja ne bi trebali biti kazneno gonjeni zbog toga što su bili predmet kaznenog djela.

Prijedlogom se podupiru ciljevi strategije EU-a za sigurnosnu uniju¹⁹, strategije EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala za razdoblje 2021. – 2025.²⁰ i strategije za suzbijanje trgovine ljudima 2021. – 2025.²¹ te revidirane strategije pomorske sigurnosti EU-a²².

Prijedlog je u skladu sa Smjernicama Komisije za provedbu pravila EU-a o definiranju i sprječavanju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka iz 2020.²³, u kojima se utvrđuje da se humanitarna pomoć propisana zakonom (primjerice u okviru operacija traganja i spašavanja) ne može i ne smije kriminalizirati, da kriminalizacija bilo kojih nedržavnih aktera koji provode operacije potrage i spašavanja na moru u skladu s relevantnim pravnim okvirom čini kršenje međunarodnog prava i stoga nije dopuštena pravom EU-a te da bi, ako je

¹⁵ SWD(2017) 117 final.

¹⁶ COM(2021) 591 final.

¹⁷ Dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_23_3057.

¹⁸ COM(2021) 753 final.

¹⁹ COM(2020) 605 final.

²⁰ COM(2021) 170 final.

²¹ COM(2021) 171 final.

²² Zaključci Vijeća 14280/23 od 24. listopada 2023. o revidiranoj strategiji pomorske sigurnosti EU-a (EUMSS) i njezinu akcijskom planu.

²³ SL C 323, 1.10.2020., str. 1.

primjenjivo, procjenu je li djelovanje obuhvaćeno konceptom „humanitarne pomoći”, koji se ne može tumačiti na način koji bi omogućio da se djelovanje propisano zakonom kriminalizira, trebalo provesti u svakom pojedinačnom slučaju, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Prijedlog direktive u skladu je s ciljevima politika Unije, a posebice s:

- Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji i Prijedlogom direktive o povratu i oduzimanju imovine ²⁴,
- Konvencijom o uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije,
- Direktivom 2014/41/EU o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima,
- Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP,
- Direktivom 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP,
- Direktivom Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. o dozvoli boravka izdanoj državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili koji su korišteni za djelovanja kojima se omogućuje nezakonito useljavanje, koji surađuju s nadležnim tijelima,
- Uredbom (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol),
- Uredbom (EU) 2018/1727 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenog 2018. o Agenciji Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) te zamjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2002/187/PUP,
- Uredbom (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama),
- Direktivom 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom,
- Okvirnom odlukom Vijeća 2009/948/PUP o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima i Prijedlogom uredbe o prijenosu postupaka u kaznenim stvarima²⁵.

Ovim se Prijedlogom ne dovode u pitanje Direktiva 2004/38/EZ²⁶ i Sporazum o povlačenju između EU-a i Ujedinjene Kraljevine²⁷. Prijedlogom se ni u kojem pogledu ne mijenjaju Direktiva 2004/38/EZ ili Sporazum o povlačenju između EU-a i Ujedinjene Kraljevine.

²⁴ COM(2022) 245 final.

²⁵ COM(2023) 185 final.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Pravna je osnova ovog Prijedloga članak 83. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim se utvrđuje da je EU nadležan utvrditi minimalna pravila ako se pokaže da je usklađivanje kaznenih zakona i drugih propisa država članica nužno za osiguravanje djelotvorne provedbe politike Unije u području koje podliježe mjerama usklađivanja. Područje zajedničke politike o useljavanju, posebice uvjeti ulaska i boravka, nezakonito useljavanje i neovlašten boravak te upravljanje vanjskim granicama EU-a, već je bilo predmet usklađivanja na temelju pravne stečevine Unije u području iz glave V. UFEU-a o slobodi, sigurnosti i pravdi, odnosno njezina poglavlja 2. o politikama koje se odnose na graničnu kontrolu, azil i useljavanje te je ključno osigurati djelotvornu provedbu te politike usklađivanjem kaznenih zakona i drugih propisa država članica.

• Supsidijarnost

Krijumčarenje migranata prekogranično je kazneno djelo koje izravno utječe na Uniju, njezine vanjske granice i države članice, i to često istodobno na više država članica. Države članice ne mogu samostalno uspješno suzbiti taj prekogranični kriminal. Dodatnim usklađivanjem definicije kaznenog djela, razina sankcija i primjenjivih preventivnih mjera u državama članicama može se osigurati djelotvornije djelovanje u otkrivanju, istrazi i kaznenom progonu krijumčarenja migranata te sprečavanje različitih oblika biranja najpovoljnije jurisdikcije, prakse kojom kriminalci iskorištavaju sustave s blažim sankcijama.

Kako bi se povećao odvraćajući učinak sankcija u Uniji, Prijedlogom se uvode teška kaznena djela, za koja se predviđaju odgovarajuće strože sankcije, te otegotne okolnosti, primjerice u slučaju ponavljanja kaznenog djela ili ako je kazneno djelo počinio javni službenik ili osoba koja nosi vatreno oružje. Trenutačno, prema podacima kojima raspolaže Komisija, najstrože kaznene sankcije za olakšavanje neovlaštenog ulaska i tranzita u državama članicama u rasponu su od godine dana zatvora u Belgiji i Španjolskoj do 10 godina zatvora u Bugarskoj, Cipru, Irskoj i Sloveniji. Kaznene sankcije za olakšavanje boravka u državama članicama u rasponu su od godine dana zatvora u Austriji, Belgiji, Češkoj, Estoniji i Španjolskoj do 15 godina zatvora u Cipru. Od 2015. petnaest država članica²⁸ smatra da je bitno da izmijene svoje nacionalno zakonodavstvo (trenutačno se u tri države članice provodi postupak donošenja izmjena²⁹), pri čemu bi izmjene uključivale strože sankcije³⁰, kriminalizaciju pokušaja krijumčarenja³¹ i izuzimanje humanitarne pomoći za olakšavanje neovlaštenog tranzita³².

U skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti utvrđenima u članku 5. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji ciljeve Prijedloga ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego

²⁶ Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodu kretanja i boravka na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ, SL L 158, 30.4.2004., str. 77.

²⁷ Sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (2019/C 384 I/01), SL C 384 I, 12.11.2019., str. 1.

²⁸ Belgija, Bugarska, Cipar, Francuska, Grčka, Hrvatska, Irska, Italija, Mađarska, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Slovenija i Slovačka.

²⁹ Francuska, Nizozemska, Slovačka.

³⁰ Cipar, Italija, Nizozemska, Slovenija.

³¹ Belgija.

³² Francuska.

se na bolji način mogu ostvariti na razini Unije. Zbog transnacionalne dimenzije krijumčarenja migranata i uzimajući u obzir već postojeće zakonodavstvo EU-a, očekuje se da će djelovanje na razini EU-a biti djelotvornije i učinkovitije te da će donijeti jasnu dodanu vrijednost u usporedbi s pojedinačnim djelovanjem država članica. Djelovanjem EU-a stvorila bi se dodana vrijednost jer bi se omogućilo dodatno usklađivanje kaznenog prava država i osigurali zajednički uvjeti za sve države članice.

- **Proporcionalnost**

U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u članku 5. stavku 4. Ugovora o Europskoj uniji predložena Direktiva ograničena je na ono što je potrebno za jačanje okvira EU-a za sprečavanje i suzbijanje krijumčarenja migranata i ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva politike o kojima je riječ.

Kako bi se posebno obuhvatila teška kaznena djela krijumčarenja migranata, primjerice ona koja dovode do ozbiljne štete ili gubitka života, a koja trenutačno nisu izričito navedena u Paketu mjera povezanih s posrednicima, ovim Prijedlogom direktive utvrđuju se definicija teških kaznenih djela te niz otegotnih i olakotnih okolnosti radi osiguravanja razmjernosti kaznenih sankcija, u skladu s načelom razmjernosti kaznenih sankcija kako je utvrđeno u članku 49. stavku 3. Povelje.

- **Odabir instrumenta**

U skladu s člankom 83. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije usklađivanje kaznenih zakona i propisa država članica, koje je ključno za osiguravanje djelotvorne provedbe politike Unije u području koje je predmet mjera usklađivanja, može se postići samo direktivom Europskog parlamenta i Vijeća donesenom u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

U okviru Komisijina Programa za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT) 2017. provedena je evaluacija Paketa mjera povezanih s posrednicima. Njome se nastojala ocijeniti prikladnost Paketa mjera povezanih s posrednicima. U tu su svrhu ocijenjeni djelotvornost, učinkovitost, relevantnost, dosljednost i europska dodana vrijednost postojećih odredaba. Evaluacija je pokazala da su sve države članice prenijele Paket mjera povezanih s posrednicima i izmijenile svoje zakonodavstvo u skladu s njim. Donošenjem Paketa mjera povezanih s posrednicima pojašnjena je razlika između kaznenih djela krijumčarenja migranata i trgovine ljudima te je omogućeno daljnje usklađivanje definicije kaznenog djela, pri čemu su sve države članice uvele sankcije za olakšavanje neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka.

Nalazi evaluacije pokazali su da postoji ozbiljan nedostatak pouzdanih i usporedivih podataka o kaznenim djelima krijumčarenja migranata i mjerama kaznenog pravosuđa na nacionalnoj i europskoj razini, što je utjecalo na gotovo sve kriterije evaluacije. Zbog ograničene dostupnosti podataka ne može se ocijeniti na koji su način i u kojoj mjeri povećano otkrivanje i kazneni progon posrednika ili pojačana suradnja između država članica izravno povezani s provedbom Paketa mjera povezanih s posrednicima. Prikupljanje i analiza pouzdanih i pravodobno dostavljenih statističkih podataka o kaznenim djelima i mjerama kaznenog pravosuđa neophodni su za razvoj politike utemeljene na dokazima na razini EU-a.

Na temelju dostupnih podataka i mišljenja dionika utvrđeni su i kritični i zadovoljavajući elementi u pogledu djelotvornosti Paketa mjera povezanih s posrednicima u postizanju njegovih ciljeva. Na primjer, odvrćajući učinak tog zakonodavstva doveden je u pitanje zbog sve većeg krijumčarenja migranata u EU, ali je usklađivanje kaznenopravnog okvira ocijenjeno pozitivnije.

Razlike su uočene i među različitim kategorijama dionika, koji su izrazili različita, a u nekim slučajevima i proturječna mišljenja o raznim aspektima Paketa mjera povezanih s posrednicima. Većina pojedinaca i organizacija s kojima je provedeno savjetovanje dala je veliku podršku prijedlogu o izmjeni postojeće definicije kaznenog djela. Unatoč činjenici da prema trenutačnom članku 1. stavku 2. Direktive o olakšavanju države članice mogu izuzeti olakšavanje neovlaštenog ulaska i tranzita iz kaznenih sankcija ako se takvo postupanje provodi zbog humanitarnih razloga, ta je odredba naišla na kritike zbog svoje neobvezujuće prirode, što za posljedicu ima nedostatak jasnoće i pravne sigurnosti. Predstavnici civilnog društva uočili su da postoje rizici od kriminalizacije pomoći koju pružaju organizacije civilnog društva ili pojedinci koji pomažu nezakonitim migrantima i/ili rade s njima te su izrazili zabrinutost u pogledu toga.

Ta opažanja i kritike odnosili su se i na humanitarnu pomoć koja se pruža unutar državnog područja države članice i na humanitarnu pomoć koja se pruža na granicama ili na otvorenom moru, unatoč različitim pravnim okvirima koji se primjenjuju na takva postupanja. Analiza provedbe Paketa mjera povezanih s posrednicima otkrila je da u državama članicama postoje različiti pristupi tome što čini kazneno djelo: dok su u određenim državama članicama nadležna tijela usmjerena na slučajeve olakšavanja u kojima je počinitelj imao namjeru ostvariti dobit ili u kojima je počinitelj organizirana kriminalna grupa, u drugim državama članicama, zbog široke definicije kaznenog djela, kazneno se gone i osobe koje pružaju usluge nezakonitim migrantima u kontekstu svojih profesionalnih djelatnosti ili pružanja pomoći zbog nesebičnih razloga.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je s raznim dionicima provela niz ciljanih savjetovanja o provedbi Paketa mjera povezanih s posrednicima. Među dionicima su bili tijela kaznenog progona i pravosudna tijela država članica, relevantne agencije EU-a (Eurojust, Europol, Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu, Agencija za temeljna prava) i predstavnici civilnog društva, a savjetovanja su provedena u okviru pripreme evaluacije Paketa mjera povezanih s posrednicima 2017., pripreme Smjernica Komisije o provedbi pravila EU-a o definiciji i sprečavanju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka 2020., pripreme ažuriranog akcijskog plana EU-a za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021.–2025.) te u okviru praćenja i mapiranja provedbe Paketa mjera povezanih s posrednicima u državama članicama 2023.

Dionici su općenito pozitivno ocijenili usklađivanje kaznenopravnog okvira u državama članicama. Različite kategorije dionika izrazile su različita mišljenja o definiciji kaznenog djela i neobvezujućoj prirodi odredbe o izuzimanju postupanja koja se provode zbog humanitarnih razloga. Predstavnici organizacija civilnog društva istaknuli su da široka definicija kaznenog djela dovodi do nedostatka jasnoće i pravne sigurnosti te do rizika od kriminalizacije humanitarne pomoći koju pružaju organizacije civilnog društva ili pojedinci koji pomažu nezakonitim migrantima i/ili rade s njima, dok države članice nisu uputile na to da je potrebno suziti definiciju kaznenog djela ili uvesti obvezno izuzeće od kriminalizacije. Međutim, zbog različitih pristupa kaznenom djelu olakšavanja na nacionalnoj razini koji utječu na djelotvornost zajedničkog djelovanja EU-a i radi usmjeravanja na kaznena djela počinjena s namjerom ostvarivanja dobiti, posebno ona koja su počinile organizirane kriminalne grupe, potrebno je jasno definirati kazneno djelo olakšavanja. U okviru

savjetovanja s njima, Europol i Eurojust istaknuli su isti pristup jer bi se njime olakšali operativna suradnja i pružanje odgovora.

U pripremi ovog Prijedloga Komisija se savještovala s državama članicama te s Eurojustom, Europolom i Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu o glavnim nedostacima u pravnom i operativnom okviru EU-a te o mogućim načinima otklanjanja tih nedostataka.

- **Procjena učinka**

Ovaj se Prijedlog iznimno predstavlja bez popratne procjene učinka. Međutim, Prijedlog se temelji na dokazima prikupljenima u okviru evaluacije Paketa mjera povezanih s posrednicima provedene 2017. u okviru Programa za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT), javnom savjetovanju o ažuriranom akcijskom planu za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021. – 2025.), informacijama i dokazima koje su pružili Europol, Eurojust i Frontex te suradnji s državama članicama i dionicima civilnog društva u okviru praćenja provedbe postojećeg pravnog okvira. Informacije i dokazi prikupljeni u okviru tih savjetovanja pokazali su da postoji ozbiljan nedostatak pouzdanih i usporedivih podataka o kaznenim djelima krijumčarenja migranata i mjerama kaznenog pravosuđa na nacionalnoj i europskoj razini te da je potrebno dodatno uskladiti definiciju kaznenog djela i jasnije definirati kazneno djelo u okviru zakonodavstva EU-a, posebno u pogledu elementa financijske dobiti, neobvezujuće prirode izuzeća postupanja kojim se nastoji pružiti humanitarna pomoć od kaznenih sankcija, percipiranih rizika od kriminalizacije i odvrćajućeg učinka postojećeg zakonodavstva.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

U skladu s Komisijinim Programom za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT) svim inicijativama o reviziji postojećeg zakonodavstva EU-a trebalo bi nastojati pojednostavniti i učinkovitije postići predmetne ciljeve politika, tj. smanjiti nepotrebne regulatorne troškove i administrativno opterećenje država članica. Predloženom se direktivom nastoji poboljšati sposobnost država članica da se učinkovito bore protiv krijumčarenja migranata, posebno kad je riječ o prijetnjama i trendovima koji su se pojavili i mijenjali u posljednja dva desetljeća od stupanja na snagu Paketa mjera povezanih s posrednicima.

Prijedlogom će se uskladiti pravni okvir o kriminalizaciji i sankcioniranju krijumčarenja migranata u državama članicama. Očekuje se da će nova pravila omogućiti veću pravna sigurnost u pogledu kriminaliziranih postupanja i prilagodbu kaznenih sankcija težini kaznenih djela.

- **Temeljna prava**

Ovim Prijedlogom poštuju se temeljna prava i načela priznata člancima 2. i 6. Ugovora o Europskoj uniji i sadržana u Povelji Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”).

U kontekstu borbe protiv krijumčarenja migranata relevantno je nekoliko temeljnih prava i sloboda sadržanih u Povelji. To uključuje prava na poštovanje ljudskog dostojanstva (članak 1.), pravo na život i tjelesni integritet (članci 2. i 3.), zabranu mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne (članak 4.), pravo na osobnu slobodu (članak 6.), poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), pravo na zaštitu osobnih podataka (članak 8.), pravo na vlasništvo (članak 17.), pravo na azil (članak 18.), prava djeteta (članak 24.), pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje (članak 47.), pretpostavku nedužnosti i pravo na obranu (članak 48.), načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni (članak 49.) te pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo (članak 50.).

Ovim Prijedlogom direktive, odnosno uključivanjem teških kaznenih djela, otegotnih i olakotnih okolnosti, režima sankcija za pravne osobe i zahtjeva za poduzimanje preventivnih mjera, povećala bi se djelotvornost suzbijanja kaznenih djela krijumčarenja migranata te bi se omogućio proporcionalan odgovor na takva kaznena djela. Time bi se ujedno povećala zaštita svih relevantnih temeljnih prava predmetnih državljana trećih zemalja.

Odredbe kojima se uvode nova kaznena djela ili sankcije, odnosno mijenja definicija kaznenog djela, temeljito su analizirane u kontekstu prava na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, pretpostavke nedužnosti i prava na obranu, načela zakonitosti i proporcionalnosti kaznenih djela i kazni te prava da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo. Analizirane su i iz perspektive poštovanja slobode okupljanja i udruživanja te prava na obiteljski život.

Ova će se Direktiva trebati prenijeti u nacionalno zakonodavstvo uz poštovanje temeljnih prava. Države članice posebno bi trebale osigurati da se izricanjem sankcija poštuju načela Povelje, uključujući povlasticu osoba da same sebe ne izlože kaznenom progonu, pravo da se brane šutnjom i zabranu dvostrukog suđenja ili kažnjavanja za isto kazneno djelo. Države članice trebale bi osigurati i poštovanje postupovnih prava osumnjičenih ili optuženih osoba u kaznenom postupku, kako je utvrđeno u šest direktiva EU-a o postupnim pravima, odnosno u direktivama 2010/64/EU³³, 2012/13/EU³⁴, 2013/48/EU³⁵, (EU) 2016/343³⁶, (EU) 2016/800³⁷ i (EU) 2016/1919³⁸ Europskog parlamenta i Vijeća.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ovaj Prijedlog utječe na proračun Unije, posebno u smislu da su Europskoj komisiji potrebni dodatni ljudski resursi (4 EPRV-a) kako bi se državama članicama osigurala potpora u prenošenju i odgovarajućoj provedbi zakonodavnog paketa koji uključuje ovu Direktivu i Prijedlog uredbe o jačanju policijske suradnje u sprečavanju, otkrivanju i istrazi krijumčarenja migranata i trgovine ljudima te o jačanju potpore Europolu u sprečavanju i suzbijanju takvih kaznenih djela.

Prilog zakonodavnom financijskom izvještaju uz ovaj Prijedlog i Prijedlog uredbe sadržava dodatne pojedinosti i obrazloženja tih potreba.

³³ Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima, SL L 280, 26.10.2010., str. 1.

³⁴ Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku, SL L 142, 1.6.2012., str. 1.

³⁵ Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, SL L 294, 6.11.2013., str. 1.

³⁶ Direktiva (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku, SL L 65, 11.3.2016., str. 1.

³⁷ Direktiva (EU) 2016/800 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičeni ili optuženi u kaznenim postupcima, SL L 132, 21.5.2016., str. 1.

³⁸ Direktiva (EU) 2016/1919 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pravnoj pomoći za osumnjičene i okrivljene u kaznenom postupku i za tražene osobe u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga, SL L 297, 4.11.2016., str. 1.

5. DRUGI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

U skladu s ovim Prijedlogom direktive države članice moraju donijeti zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s Direktivom najkasnije godinu dana nakon njezina stupanja na snagu i Komisiji dostaviti tekst tih odredaba. Odgovarajuće nacionalne odredbe moraju sadržavati izričito upućivanje na ovu Direktivu.

• Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)

Dokumenti s obrazloženjima o prenošenju ne smatraju se potrebnima.

• Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga

Članak 1. – Predmet: ovom se odredbom utvrđuje područje primjene predložene Direktive, odnosno utvrđuje se da se Direktivom utvrđuju minimalna pravila o definiciji i sankcioniranju kaznenih djela olakšavanja neovlaštenog ulaska državljana trećih zemalja u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj te mjerama za bolje sprečavanje i suzbijanje takvih kaznenih djela.

Članak 2. – Definicije: ova odredba sadržava definicije glavnih pojmova koji se koriste u Direktivi, odnosno pojmova „državljanin treće zemlje”, „maloljetnik bez pratnje” i „pravna osoba”.

Članak 3. – Kaznena djela: ovom odredbom utvrđuje se da namjerno pomaganje državljaninu treće zemlje da uđe na državno područje bilo koje države članice, prijeđe preko njega ili boravi unutar njega čini kazneno djelo ako postoji stvarna ili obećana financijska ili materijalna korist, ili ako postoji velika vjerojatnost da će kazneno djelo osobi nanijeti ozbiljnu štetu. Kaznenim djelom smatra se i javno poticanje državljana trećih zemalja, primjerice putem interneta, na nezakonit ulazak u Uniju, tranzit njome ili boravak u njoj. U uvodnim izjavama Prijedloga ističe se i da svrha Direktive nije kriminalizirati državljane trećih zemalja zbog toga što su prokrijumčareni. Nadalje, u uvodnim izjavama pojašnjava se i da svrha ove Direktive nije kriminalizirati, s jedne strane, pomoć koja se pruža članovima obitelji i, s druge strane, humanitarnu pomoć ili potporu za osnovne ljudske potrebe koja se pruža državljanima trećih zemalja u skladu sa zakonskim obvezama.

Članak 4. – Teška kaznena djela: ovom se odredbom definiraju teža kaznena djela olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj, primjerice kaznena djela počinjena u okviru kriminalne organizacije, kaznena djela kojima se predmetnim državljanima trećih zemalja nanosi ozbiljna šteta ili ugrožava život, kaznena djela počinjena uz uporabu teškog nasilja ili kaznena djela koja uključuju krijumčarenje migranata koji su u osobito ranjivom položaju, uključujući maloljetnike bez pratnje. Teško je kazneno djelo i olakšavanje koje uzrokuje smrt jednog ili više državljana trećih zemalja.

Članak 5. – Poticanje, pomaganje i pokušaj: ovom se odredbom propisuje da države članice moraju kriminalizirati oblike pomaganja, poticanja i pokušaja počinjenja kaznenih djela iz ove Direktive.

Članak 6. – Sankcije za fizičke osobe: ovom odredbom utvrđuju se minimalna pravila o sankcijama za kaznena djela i teška kaznena djela definirana u ovoj Direktivi. Države članice trebale bi osigurati da su takva kaznena djela kažnjiva djelotvornim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama. Predložena razina sankcija odražava težinu kaznenog djela: glavno kazneno djelo olakšavanja trebalo bi biti kažnjivo najdužom kaznom zatvora od najmanje tri godine, teška kaznena djela trebala bi biti kažnjiva najdužom kaznom zatvora od najmanje deset godina, najteža teška kaznena djela, posebice ona koja uzrokuju smrt državljana trećih zemalja, trebala bi biti kažnjiva najdužom kaznom zatvora od najmanje 15

godina. Predloženim člankom utvrđuju se i dodatne sankcije ili mjere koje se mogu izreći osuđenim fizičkim osobama.

Članak 7. – Odgovornost pravnih osoba: ovom se odredbom propisuje da se mora osigurati da se pravne osobe mogu smatrati odgovornima za kaznena djela iz ove Direktive ako su počinjena u njihovu korist. Njome se ujedno predviđa da države članice moraju osigurati da se pravne osobe mogu smatrati odgovornima za nedostatak nadzora i kontrole koji je omogućio počinjenje kaznenog djela u korist pravne osobe. Nadalje, odgovornost pravne osobe ne bi trebala isključivati mogućnost pokretanja kaznenog postupka protiv fizičkih osoba.

Članak 8. – Sankcije za pravne osobe: ovom se odredbom utvrđuju sankcije koje se primjenjuju na pravne osobe uključene u kaznena djela obuhvaćena ovim prijedlogom. Takve sankcije moraju biti razmjerne težini kaznenog djela. Izrečene novčane kazne trebale bi biti u rasponu od 3 % ukupnog prometa na svjetskoj razini za osnovno kazneno djelo do 5 % ukupnog prometa na svjetskoj razini za teška kaznena djela odnosno 6 % ukupnog prometa na svjetskoj razini za teško kazneno djelo kojim je prouzročena smrt.

Članak 9. – Otegotne okolnosti: ovom odredbom utvrđuju se otegotne okolnosti koje pravosudna tijela trebaju uzeti u obzir pri izricanju sankcija u vezi s kaznenim djelima definiranim u ovoj direktivi.

Članak 10. – Olakotne okolnosti: ovom odredbom utvrđuju se olakotne okolnosti koje pravosudna tijela trebaju uzeti u obzir pri izricanju sankcija u vezi s kaznenim djelima definiranim u ovoj direktivi.

Članak 11. – Rokovi zastare za kaznena djela: ovom odredbom utvrđuju se rokovi zastare kako bi se nadležnim tijelima omogućilo dovoljno vremena za istragu i kazneno gonjenje kaznenih djela obuhvaćenih ovim Prijedlogom te donošenje presuda o njima, kao i za izvršenje relevantnih sankcija. Ovim prijedlogom utvrđuje se minimalna duljina rokova zastare od sedam (od pet ako se primjenjuje odstupanje) do 15 godina, ovisno o težini kaznenog djela.

Članak 12. – Nadležnost: ovom odredbom propisuje se da države članice moraju utvrditi nadležnost za kaznena djela definirana u ovom prijedlogu. Svaka država članica trebala bi utvrditi svoju nadležnost nad kaznenim djelima koja su djelomično ili u cijelosti počinjena na njezinu državnom području, ili koja je počinio njezin državljani ili osoba koja ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području, ili koja su počinjena na brodu ili u zrakoplovu registriranom na njezinu državnom području, ili koja su počinjena u korist pravne osobe koja ima poslovni nastan ili posluje na njezinu državnom području. Tom se odredbom utvrđuje i da bi države članice trebale utvrditi nadležnost nad pokušajima počinjenja kaznenih djela kojima je prouzročena smrt predmetnih državljana trećih zemalja.

Članak 13. – Prevencija: ovom se odredbom propisuje da države članice moraju poduzeti preventivne mjere za smanjenje počinjenja kaznenih djela definiranih u ovoj Direktivi, primjerice putem kampanja informiranja i jačanja svijesti te obrazovnih programa.

Članak 14. – Resursi: ovom se odredbom nastoji osigurati da nacionalna tijela koja otkrivaju, istražuju i kazneno gone kaznena djela olakšavanja te donose presude o njima imaju odgovarajući broj kvalificiranog osoblja i dovoljno financijskih, tehničkih i tehnoloških resursa potrebnih za djelotvorno obavljanje svojih zadaća.

Članak 15. – Osposobljavanje: ovom se odredbom propisuje da države članice moraju nadležnim tijelima i njihovu osoblju osigurati specijalizirano osposobljavanje, kao i odgovarajuće resurse za to osposobljavanje.

Članak 16. – Istražni alati: ovom se odredbom nastoji osigurati da se istražni alati predviđeni nacionalnim pravom za organizirani kriminal ili druge slučajeve teških kaznenih djela mogu koristiti i u slučajevima olakšavanja nezakonitih migracija.

Članak 17. Prikupljanje podataka i statistika: ova se odredba odnosi na potrebu za sustavnim prikupljanjem informacija o mjerama za suzbijanje olakšavanja nezakonitih migracija i osiguravanjem statističkih podataka o takvim kaznenim djelima radi razvoja politike utemeljene na dokazima na razini EU-a. Njome se propisuje da države članice moraju prikupljati i objavljivati relevantne godišnje statističke podatke te ih dostavljati Komisiji.

Članak 18. Zamjena Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP: ovom se odredbom zamjenjuju postojeće odredbe u području kriminalizacije olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva.

Članak 19. – Prenošnje: ovom se odredbom utvrđuju uvjeti prenošenja, odnosno utvrđuje se da države članice moraju prenijeti Direktivu u nacionalni pravni poredak u roku od godine dana nakon njezina stupanja na snagu.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o utvrđivanju minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 83. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj kriminalna je aktivnost kojom se ugrožava ljudski život i ne poštuje dostojanstvo ljudi u svrhu stjecanja visoke dobiti, čime se krše temeljna prava. Takvim kriminalnim aktivnostima olakšavaju se nezakonite migracije, čime se narušavaju ciljevi Unije u području upravljanja migracijama. Poticaj za počinjenje takvih kriminalnih aktivnosti su sve veća potražnja i visoka dobit koju ostvaruju kriminalne organizacije. Sprečavanje i suzbijanje takvih kaznenih djela i dalje je prioritet Unije.
- (2) Direktiva 2002/90/EZ³ i Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP⁴ („Paket mjera povezanih s posrednicima”) čine pravni okvir Unije za suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka državljana trećih zemalja. U njima je utvrđena zajednička definicija kaznenih djela olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka te je utvrđen kaznenopravni okvir za sankcioniranje takvih kaznenih djela. Kako bi se odgovorilo na nove trendove i dodatno pospješila djelotvornost okvira Unije za sprečavanje i suzbijanje tih kaznenih djela, potrebno je ažurirati postojeći pravni okvir.
- (3) U Zaključcima Europskog vijeća od 9. veljače 2023. potvrđeno je da je potrebno ojačati mjere Unije za sprečavanje nezakonitih migracija i gubitka života, posebice

¹ SL C , , str. .

² SL C , , str. .

³ Direktiva Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenog 2002. o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka (SL L 328, 5.12.2002., str. 17., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/90/oj>).

⁴ Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP od 28. studenog 2002. o jačanju kaznenopravnog okvira za sprečavanje olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka (SL L 328, 5.12.2002., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/946/oj>).

jačanjem suradnje sa zemljama podrijetla i tranzita te osiguravanjem jače suradnje između država članica i s Europolom, Frontexom i Eurojustom. U ažuriranom akcijskom planu za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021. – 2025.) utvrđeno je da je odgovor politike na krijumčarenje migranata ključan dio sveobuhvatnog pristupa migracijama utvrđenog u novom paktu o migracijama i azilu. U njemu su utvrđene mjere u četiri prioriteta područja: jačanje suradnje s partnerskim zemljama i međunarodnim organizacijama, sankcioniranje krijumčara migranata i sprečavanje iskorištavanja migranata, jačanje suradnje i podupiranje rada tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela i poboljšanje baze znanja.

- (4) Olakšavanje neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka je transnacionalna pojava te bi pri donošenju mjera na Unijinoj i nacionalnoj razini trebalo voditi računa o međunarodnoj dimenziji takve aktivnosti. Stoga bi pri donošenju Unijinih i nacionalnih mjera trebalo uzeti u obzir međunarodne obveze Unije i njezinih država članica, među ostalim u vezi s Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora, Međunarodnom konvencijom o zaštiti ljudskih života na moru, Međunarodnom konvencijom o traganju i spašavanju na moru, Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta te radom Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal.
- (5) Kako bi se sveobuhvatnije uključila relevantna postupanja, u svim državama članicama trebalo bi dodatno uskladiti definiciju kaznenih djela, uzimajući u obzir razvoj aktivnosti usmjerenih na olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj te pravne obveze Unije i država članica prema međunarodnom pravu.
- (6) U skladu s načelima zakonitosti i razmjernosti kaznenog prava, a radi suzbijanja kaznenih djela kojima se ugrožava ljudski život i ne poštuje dostojanstvo ljudi radi stjecanja dobiti, potrebno je točno i detaljno definirati kaznena djela kojima se suzbijaju takva kriminalna postupanja. Olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome ili boravka u njoj trebalo bi činiti kazneno djelo ako postoji veza sa stvarnom ili obećanom financijskom ili materijalnom koristi. Takvo postupanje trebalo bi kriminalizirati i ako postoji velika vjerojatnost da će državljanima trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela ili bilo kojoj drugoj osobi nanijeti ozbiljnu štetu, čak i ako ne postoji veza s financijskom ili materijalnom koristi ili obećanjem takve koristi. Kako bi se osobe koje državljane trećih zemalja javno potiču, primjerice putem interneta, na neovlašteni ulazak u Uniju, tranzit njome ili boravak u njoj odvratilo od takvih načina djelovanja, potrebno je utvrditi kazneno djelo za takva postupanja. Pružanje objektivnih informacija ili savjeta državljanima trećih zemalja o uvjetima zakonitog ulaska u Uniju i boravka u njoj te o međunarodnoj zaštiti ne bi trebalo smatrati javnim poticanjem.
- (7) Primjereno je predvidjeti kaznenu odgovornost ako postoji veza s financijskom ili materijalnom koristi ili velika vjerojatnost nanošenja ozbiljne štete migrantima. Ti uvjeti obično nisu ispunjeni kad je riječ o pomoći među članovima obitelji ili pružanju humanitarne pomoći ili potpore za osnovne ljudske potrebe. Državljanima trećih zemalja ne bi trebali kazneno odgovarati zbog toga što su bili predmet takvih kaznenih djela. Nadalje, svrha ove Direktive nije kriminalizirati, s jedne strane, pomoć koja se pruža članovima obitelji i, s druge strane, humanitarnu pomoć ili potporu za osnovne ljudske potrebe koja se pruža državljanima trećih zemalja u skladu sa zakonskim obvezama.

- (8) Utjecaj olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka nadilazi granice države članice neovlaštenog ulaska. Minimalna pravila o definiciji kaznenih djela trebala bi obuhvaćati postupanja na državnom području bilo koje države članice kako bi se državama članicama koje nisu država članica neovlaštenog ulaska omogućilo da kazneno gone takva kaznena djela, pod uvjetom da predmetne države članice utvrde nadležnost nad tim kaznenim djelima.
- (9) Potrebno je razlikovati kazneno djelo olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj od teških kaznenih djela kojima se nanosi veća šteta za pojedince i društvo. Visina kazni trebala bi odražavati veću opasnost težih i štetnijih oblika postupanja za društvo, stoga bi teška kaznena djela trebala sankcionirati strožim kaznenim sankcijama.
- (10) Države članice trebale bi primjenjivati ovu Direktivu uz potpuno poštovanje Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951., kako je izmijenjena Njujorškim protokolom iz 1967., obveza u vezi s pristupom međunarodnoj zaštiti, posebno obvezom poštovanja načela *zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja*, i temeljnih prava, i u skladu s njima.
- (11) Sankcije za kaznena djela trebale bi biti djelotvorne, odvraćajuće i proporcionalne. U tu bi svrhu za fizičke osobe trebalo odrediti najniže razine najdulje kazne zatvora. Dodatne mjere često su djelotvorne i stoga bi trebale biti dostupne i u kaznenom postupku. Državljanima trećih zemalja koji su počinili kaznena djela definirana u ovoj Direktivi trebali bi, s obzirom na to da mogu činiti rizik za javni red i javnu sigurnost, nakon odsluženja kazne zatvora u državi članici ili radi izdržavanja kazne zatvora, ili njezina dijela, u trećoj zemlji podlijevati postupku vraćanja u skladu s Direktivom 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵ ili u skladu s nacionalnim pravom ako država članica primjenjuje članak 2. stavak 2. točku (b) te direktive, ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe primjenjive na temelju Unijina ili nacionalnog prava; nadalje, ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe koje se primjenjuju na temelju Unijina ili nacionalnog prava, tim državljanima trećih zemalja trebalo bi na određeno vrijeme zabraniti ponovni ulazak na državno područje država članica, pri čemu bi se odgovarajuće razdoblje zabrane određivalo ovisno o slučaju, a najdulje bi bilo 10 godina u najtežim slučajevima. To ne bi trebalo utjecati na diskrecijsko pravo sudaca ili sudova u kaznenom postupku da izriču odgovarajuće sankcije u pojedinačnim slučajevima.
- (12) Ocjenjivanje težine kaznenog djela trebalo bi obuhvaćati i pokušaje počinjenja kaznenog djela koji nisu doveli do neovlaštenog ulaska u Uniju. Pokušaje koji su prouzročili smrt jednog ili više državljana trećih zemalja trebalo bi sankcionirati strožim sankcijama u odnosu na sankcije za druge vrste pokušaja. Utvrđivanje minimalnih pravila o najvišoj razini sankcija na razini Unije za takve pokušaje opravdano je i razmjerno s obzirom na transnacionalnu dimenziju kaznenog djela i činjenicu da pokušaj počinjenja kaznenog djela koji je prouzročio smrt državljana trećih zemalja ima istu težinu kao počinjeno kazneno djelo sa smrtnom posljedicom.
- (13) Ako je to predviđeno nacionalnim pravom, pravne osobe trebale bi podlijevati kaznenoj odgovornosti za olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj. Države članice u čijem nacionalnom pravu nije predviđena kaznena

⁵ Direktiva 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 348, 24.12.2008., str. 98., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj>).

odgovornost pravnih osoba trebale bi osigurati da su u njihovim sustavima upravnih sankcija predviđene djelotvorne, odvraćajuće i proporcionalne vrste i razine sankcija, kako je utvrđeno u ovoj Direktivi, a kako bi se postigli ciljevi Direktive. Ti bi sustavi trebali uključivati i dodatne mjere. Kako bi se osiguralo da je sankcija u obliku kaznene ili nekažnene novčane kazne odvraćajuća, trebalo bi uzeti u obzir financijsku situaciju pravnih osoba, uzimajući u obzir njihov promet na svjetskoj razini.

- (14) Djelotvornost izrečenih sankcija u praksi trebalo bi pospješiti predviđanjem otegotnih okolnosti koje odražavaju težinu kaznenog djela. Teže okolnosti trebale bi uključivati situacije koje dovode do drugih nezakonitih aktivnosti, kao što su iskorištavanje, uključujući seksualno iskorištavanje, instrumentalizacija, oduzimanje osobnih dokumenata i sudjelovanje u nezakonitom zapošljavanju.
- (15) Usklađivanje i djelotvornost odgovarajućih sankcija koje se izriču u praksi trebalo bi pospješiti i utvrđivanjem usklađenih olakotnih okolnosti koje odražavaju doprinos fizičkih ili pravnih osoba koje su počinile kazneno djelo iz ove Direktive u suradnji s nadležnim nacionalnim tijelima u istrazi ili otkrivanju takvog kaznenog djela.
- (16) Države članice trebale bi utvrditi pravila o rokovima zastare kako bi mogle djelotvorno suzbijati kaznena djela iz ove Direktive, ne dovodeći u pitanje nacionalna pravila kojima se ne utvrđuju rokovi zastare za istragu, kazneni progon i izvršavanje.
- (17) Kako bi se suzbilo olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj, najvažnije je osigurati djelotvorno oduzimanje imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela te predmeta korištenih za počinjenje kaznenih djela, uključujući, primjerice, čamce, motore i druge dijelove čamaca te vozila. U tu bi svrhu trebalo u potpunosti iskoristiti postojeće instrumente o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, kao što je Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁶.
- (18) S obzirom na prekograničnu prirodu kaznenih djela iz ove Direktive, mobilnost počinitelja nezakonitih postupanja i mogućnost prekograničnih istraga, nužno je da države članice utvrde pravila o utvrđivanju nadležnosti radi djelotvornog suzbijanja takvog postupanja. U slučaju neovlaštenog tranzita ili boravka koji se u cijelosti ili djelomično odvija na državnom području države članice država članica koja nije država članica prvog neovlaštenog ulaska trebala bi moći utvrditi nadležnost. Zbog težine i prekogranične prirode kaznenih djela iz ove Direktive nadležnost je potrebno utvrditi ne samo za fizičke osobe koje su državljani predmetne države članice, nego i za državljane trećih zemalja koji imaju uobičajeno boravište na njezinu državnom području. Nadležnost nad pravnim osobama trebalo bi utvrditi ako pravne osobe imaju poslovni nastan u predmetnoj državi članici ili u odnosu na bilo koje poslovanje koje pravne osobe u cijelosti ili djelomično obavljaju na njezinu državnom području. Zbog istih razloga država članica trebala bi utvrditi nadležnost za kaznena djela počinjena na brodovima i u zrakoplovima koji su registrirani u državi članici ili prometuju pod njezinom zastavom. Države članice, uključujući one koje nisu država članica prvog neovlaštenog ulaska, trebale bi utvrditi nadležnost za kaznena djela iz ove Direktive koja su dovela do ulaska, tranzita ili boravka državljana trećih zemalja koji su predmet kaznenog djela u predmetnoj državi članici.

⁶ Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29.4.2014., str. 39., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

- (19) Ako se državljaninu treće zemlje pomaže da uđe na državno područje države članice, predmetne države članice trebale bi moći utvrditi nadležnost i za pokušaje ulaska, čak i ako državljanin treće zemlje ne uđe na njihovo državno područje. Države članice trebale bi barem utvrditi svoju nadležnost za pokušaje kaznenog djela koji su prouzročili smrt državljanina treće zemlje.
- (20) Ako je kazneno djelo u nadležnosti više država članica, predmetne države članice trebale bi surađivati kako bi odredile koja je država članica najbolji izbor za kazneni progon. Ako nadležna tijela predmetnih država članica odluče, nakon suradnje ili izravnih savjetovanja na temelju Okvirne odluke Vijeća 2009/948/PUP⁷, centralizirati kazneni postupak u jednoj državi članici prijenosom kaznenog postupka, takav prijenos trebalo bi provesti u skladu s Uredbom (EU) .../... [*Prijedlog uredbe o prijenosu postupaka u kaznenim stvarima*]⁸. U tu bi svrhu trebalo odgovarajuće uzeti u obzir relevantne kriterije iz članka 5. te uredbe. Razmatranje tih kriterija s obzirom na određivanje prioriteta kriterija i važnost kriterija trebalo bi se temeljiti na činjenicama i meritumu svakog pojedinačnog slučaja.
- (21) Kako bi se suzbilo olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj, trebali bi se koristiti i kaznenopravni i preventivni mehanizmi. Prevencija kaznenih djela iz ove Direktive trebala bi umanjiti potrebu za mjerama kaznenog pravosuđa i doprinijeti smanjenju kriminala u širem smislu. Takve bi mjere trebale biti usmjerene na jačanje svijesti javnosti i uključivati informativne kampanje te istraživačke i obrazovne programe. Trebalo bi ih provoditi u suradnji s drugim državama članicama, relevantnim agencijama Unije i trećim zemljama.
- (22) Nedostatak resursa i izvršnih ovlasti za nacionalna tijela koja otkrivaju, istražuju i kazneno gone kaznena djela iz ove Direktive ili donose presude o njima otežava djelotvorno sprečavanje i kažnjavanje takvih kaznenih djela. Prije svega, nedostatak sredstava može spriječiti tijela da poduzmu mjere ili ograničiti njihove aktivnosti izvršavanja zakonodavstva, čime se počiniteljima omogućuje da izbjegnu odgovornost ili kažnjavanje, što ne odgovara težini kaznenog djela. Stoga bi trebalo utvrditi minimalne kriterije u pogledu resursa i izvršnih ovlasti.
- (23) Djelotvorno funkcioniranje lanca izvršavanja zakonodavstva ovisi o nizu specijaliziranih vještina. Budući da složenost izazova koje predstavlja olakšavanje neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i priroda takvih kaznenih djela zahtijevaju multidisciplinarni pristup, potrebna je visoka razina pravnog znanja, tehničke stručnosti i financijske potpore te visoka razina osposobljavanja i specijalizacije u svim relevantnim nadležnim tijelima. Države članice trebale bi osigurati primjereno osposobljavanje za funkcije onih koji otkrivaju, istražuju i kazneno gone kaznena djela u vezi s olakšavanjem neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj ili donose presude o njima.
- (24) Kako bi se osigurala uspješna provedba, države članice trebale bi osigurati dostupnost djelotvornih istraživih alata za kaznena djela iz ove Direktive, kao što su oni koji su u njihovu nacionalnom pravu predviđeni za borbu protiv organiziranog kriminala ili drugih slučajeva teških kaznenih djela, uključujući, primjerice, presretanje komunikacije, tajni nadzor, uključujući elektronički nadzor, praćenje bankovnih

⁷ Okvirna odluka Vijeća 2009/948/PUP od 30. studenog 2009. o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima (SL L 328, 15.12.2009., str. 42., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2009/948/oj).

⁸ COM(2023) 185 final.

računa i druge alate za financijsku istragu. Ti bi se alati trebali primjenjivati u skladu s načelom proporcionalnosti te uz potpuno poštovanje Povelje Europske unije o temeljnim pravima. U skladu s nacionalnim pravom, priroda i težina kaznenih djela koja se istražuju trebale bi opravdati primjenu tih istražnih alata. Trebalo bi poštovati pravo na zaštitu osobnih podataka.

- (25) Sadržaj na internetu koji čini ili kojim se omogućuju kaznena djela iz ove Direktive, posebice olakšavanje ili javno poticanje neovlaštenog ulaska u EU, tranzit njime i boravak u njemu putem interneta, podlijegeat će mjerama u skladu s Uredbom (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća⁹ u pogledu nezakonitog sadržaja.
- (26) Radi djelotvornog suzbijanja olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj nadležna tijela u državama članicama trebala bi prikupljati točne, dosljedne i usporedive podatke o opsegu kaznenih djela iz ove Direktive i trendovima u pogledu njih, o aktivnostima za njihovo suzbijanje te o rezultatima tih aktivnosti. Države članice trebale bi prikupljati relevantne statističke podatke o takvim kaznenim djelima i dostavljati ih Komisiji. Komisija bi trebala redovito ocjenjivati i objavljivati rezultate na temelju podataka koje dostavljaju države članice. Države članice također bi trebale redovito prikupljati i širiti statističke podatke i informacije o primjeni ove Direktive kako bi se omogućilo praćenje njezine provedbe. Statistički podaci i informacije trebali bi biti usporedivi među državama članicama i prikupljati se na temelju zajedničkih minimalnih standarda.
- (27) S obzirom na to da cilj ove Direktive, odnosno cilj utvrđivanja minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (28) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, posebno poštovanje i zaštita ljudskog dostojanstva, pravo na integritet osobe, zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne, pravo na slobodu i sigurnost, prava djeteta, sloboda udruživanja, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni te načelo zabrane dvostrukog suđenja (*ne bis in idem*).
- (29) Ovom se Direktivom nastoji izmijeniti i proširiti odredbe Direktive 2002/90/EZ i Okvirne odluke 2002/946/PUP. S obzirom na to da su izmjene koje treba provesti značajne po prirodi, Direktivu 2002/90/EZ i Okvirnu odluku 2002/946/PUP radi jasnoće bi trebalo u cijelosti zamijeniti u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva.
- (30) Ovom Direktivom ne dovodi se u pitanje primjena Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰ i Sporazuma o povlačenju između EU-a i Ujedinjene Kraljevine¹¹.

⁹ Uredba (EU) 2022/2065 of the Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

¹⁰ Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodu kretanja i boravka na državnom području država članica, o izmjeni

- (31) Irska sudjeluje u ovoj Direktivi u skladu s člankom 5. stavkom 1. Protokola br. 19 o schengenskoj pravnoj stečevini uključenoj u okvir Europske unije, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, i člankom 6. stavkom 2. Odluke Vijeća 2002/192/EZ¹².
- (32) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje. S obzirom na to da ova Direktiva predstavlja daljnji razvoj schengenske pravne stečevine, Danska, u skladu s člankom 4. navedenog protokola, u roku od šest mjeseci nakon što Vijeće odluči o ovoj Direktivi odlučuje hoće li je provesti u svojem nacionalnom pravu.
- (33) Kad je riječ o Islandu i Norveškoj, ova Direktiva predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Sporazuma između Vijeća Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o pridruživanju tih država provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine¹³, koje pripadaju području iz članka 1. točke A Odluke Vijeća 1999/437/EZ¹⁴.
- (34) U pogledu Švicarske ova Direktiva predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Sporazuma između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine¹⁵, koje pripadaju područjima iz članka 1. točke A Odluke Vijeća 1999/437/EZ u vezi s člankom 3. Odluke Vijeća 2008/146/EZ¹⁶.
- (35) U pogledu Lihtenštajna ova Direktiva predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Protokola između Europske unije, Europske zajednice, Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajna o pristupanju Kneževine Lihtenštajna Sporazumu između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske

Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ, SL L 158, 30.4.2004., str. 77., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

¹¹ Sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju 2019/C 384 I/01 (SL C 384 I, 12.11.2019., str. 1., ELI: [http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019\(3\)/oj](http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019(3)/oj)).

¹² Odluka Vijeća 2002/192/EZ od 28. veljače 2002. o zahtjevu Irske za sudjelovanje u pojedinim odredbama schengenske pravne stečevine (SL L 64, 7.3.2002., str. 20., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).

¹³ SL L 10.7.1999., str. 36., ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439(1)/oj).

¹⁴ Odluka Vijeća 1999/437/EZ od 17. svibnja 1999. o određenim aranžmanima za primjenu Sporazuma sklopljenog između Vijeća Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o pridruživanju tih dviju država provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine (SL L 176, 10.7.1999., str. 31., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

¹⁵ SL L 53, 27.2.2008., str. 52.

¹⁶ Odluka Vijeća 2011/350/EU od 7. ožujka 2011. o sklapanju Protokola između Europske unije, Europske zajednice, Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajna o pristupanju Kneževine Lihtenštajna Sporazumu Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pristupanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine, u vezi s ukidanjem kontrola na unutarnjim granicama i kretanju osoba, u ime Europske unije (SL L 160, 18.6.2011., str. 19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

pravne stečevine¹⁷, koje pripadaju područjima iz članka 1. točke A Odluke 1999/437/EZ u vezi s člankom 3. Odluke Vijeća 2011/350/EU¹⁸.

- (36) U pogledu Cipra, Bugarske i Rumunjske ova Direktiva predstavlja akt koji se temelji na schengenskoj pravnoj stečevini ili je na drugi način s njom povezan u smislu članka 3. stavka 1. Akta o pristupanju iz 2003. odnosno članka 4. stavka 1. Akta o pristupanju iz 2005.,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet

Ovom Direktivom utvrđuju se minimalna pravila o definiciji kaznenih djela i sankcijama u području olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka državljanina trećih zemalja te o mjerama za sprečavanje i suzbijanje počinjenja takvih kaznenih djela.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „državljanin treće zemlje” znači svaka osoba koja nije državljanin Unije u smislu članka 20. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i koja nije osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije kako je utvrđeno člankom 2. stavkom 5. Uredbe (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹;
2. „maloljetnik bez pratnje” znači državljanin treće zemlje mlađi od 18 godina koji je ušao u državno područje država članica bez pratnje odrasle osobe koja je za njega odgovorna na temelju zakona ili običaja države članice o kojoj je riječ te tako dugo dok takva osoba ne počne doista skrbiti o njemu; taj pojam uključuje maloljetnika koji je ostao bez pratnje nakon što je ušao u državno područje država članica;
3. „pravna osoba” znači svaki pravni subjekt koji ima takav status u okviru primjenjivog nacionalnog prava, osim državnih ili javnih tijela koja izvršavaju funkcije državne vlasti i javnih međunarodnih organizacija.

Članak 3.

Kaznena djela

1. Države članice osiguravaju da namjerno pomaganje državljaninu treće zemlje da uđe na državno područje bilo koje države članice, prijeđe preko njega ili boravi unutar

¹⁷ SL L 160, 18.6.2011., str. 21.

¹⁸ Odluka Vijeća 2011/350/EU od 7. ožujka 2011. o sklapanju Protokola između Europske unije, Europske zajednice, Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajna o pristupanju Kneževine Lihtenštajna Sporazumu Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pristupanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine, u vezi s ukidanjem kontrola na unutarnjim granicama i kretanju osoba, u ime Europske unije (SL L 160, 18.6.2011., str. 19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁹ Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL L 77, 23.3.2016., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj>).

njega i pritom krši relevantno pravo Unije ili zakone predmetne države članice o ulasku, tranzitu i boravku državljana trećih zemalja čini kazneno djelo ako:

a) osoba koja tako postupa izravno ili neizravno traži, prima ili prihvaća financijsku ili materijalnu korist ili obećanje takve koristi, ili tako postupa kako bi stekla takvu korist; ili

b) postoji velika vjerojatnost nanošenja ozbiljne štete osobi.

2. Države članice osiguravaju da javno poticanje državljana trećih zemalja da uđu na državno područje bilo koje države članice, prijeđu preko njega ili borave unutar njega i pritom krše relevantno pravo Unije ili zakone predmetne države članice o ulasku, tranzitu i boravku državljana trećih zemalja čini kazneno djelo.

Članak 4.

Teška kaznena djela

Države članice osiguravaju da postupanje iz članka 3. čini teško kazneno djelo ako je primjenjivo sljedeće:

(a) kazneno djelo počinjeno je u okviru kriminalne organizacije u smislu Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP²⁰;

(b) kaznenim djelom državljanima trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela namjerno je ili zbog krajnje nepažnje nanесena ozbiljna šteta ili im je ugrožen život;

(c) kazneno djelo počinjeno je uz uporabu teškog nasilja;

(d) državljani trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela bili su u osobito ranjivom položaju, uključujući maloljetnike bez pratnje;

(e) kaznenim djelom prouzročena je smrt državljana trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela.

Članak 5.

Poticanje, pomaganje i pokušaj

Države članice osiguravaju da su pomaganje, poticanje te pokušaj počinjenja kaznenih djela iz članka 3. stavka 1. i članka 4. kažnjivi kao kaznena djela.

Članak 6.

Sankcije za fizičke osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. kažnjiva učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su kaznena djela iz članka 3. kažnjiva najdužom kaznom zatvora od najmanje tri godine.

²⁰ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su kaznena djela iz članka 4. točaka od (a) do (d) kažnjiva najdužom kaznom zatvora od najmanje deset godina.
4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su kaznena djela iz članka 4. točke (e), uključujući pokušaje počinjenja kaznenog djela iz te odredbe, kažnjiva najdužom kaznom zatvora od najmanje 15 godina.
5. Uz kaznene sankcije izrečene u skladu sa stavcima od 1. do 4., države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da fizičke osobe koje su osuđene zbog počinjenja jednog od kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5. mogu biti podvrgnute kaznenim ili nekaznenim sankcijama ili mjerama koje izriče nadležno tijelo, uključujući:
 - (a) oduzimanje dozvola ili odobrenja za obavljanje djelatnosti iz kojih je proizišlo počinjenje kaznenog djela ili zabranu bavljenja profesionalnom djelatnošću, neposredno ili posredstvom posrednika, u okviru koje je počinjeno kazneno djelo;
 - (b) vraćanje nakon izvršenja kazne u državi članici ili radi odsluženja izrečene kazne, ili njezina dijela, u trećoj zemlji vraćanja, ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe koje se mogu primjenjivati na temelju Unijina ili nacionalnog prava;
 - (c) zabranu ulaska na državno područje država članica ili boravka na njemu u odgovarajućem razdoblju od najviše 10 godina, ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe koje se mogu primjenjivati na temelju Unijina ili nacionalnog prava;
 - (d) isključenje iz pristupa javnom financiranju, uključujući postupke javnog nadmetanja, bespovratna sredstva i koncesije;
 - (e) novčane kazne;
 - (f) zamrzavanje i oduzimanje imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela i predmeta korištenih za počinjenje kaznenog djela, u skladu s Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća²¹.

Članak 7.

Odgovornost pravnih osoba

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravne osobe može smatrati odgovornima za kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. koja u njihovu korist počinio bilo koja osoba koja je djelovala pojedinačno ili kao dio tijela te pravne osobe i koja ima vodeću poziciju u okviru pravne osobe, na temelju bilo čega od sljedećeg:
 - (a) ovlaštenja za zastupanje pravne osobe;
 - (b) ovlaštenja za donošenje odluka u ime pravne osobe;
 - (c) ovlaštenja za provedbu kontrole u okviru pravne osobe.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravna osoba može smatrati odgovornom kad je nedostatak nadzora ili kontrole od strane osobe iz

²¹ Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29.4.2014., str. 39., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

stavka 1. omogućio počinjenje, od strane osobe koja je podređena toj osobi, kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5. u korist te pravne osobe.

3. Odgovornost pravne osobe u skladu sa stavcima 1. i 2. ne isključuje pokretanje kaznenih postupaka protiv fizičkih osoba koje su počinitelji ili poticatelji kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5. ili pomagači u tim kaznenim djelima.

Članak 8.

Sankcije za pravne osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 7. može kazniti djelotvornim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sankcije ili mjere za pravne osobe odgovorne na temelju članka 7. za kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. mogu uključivati:
 - (a) kaznene ili nekaznene novčane kazne;
 - (b) ukidanje prava na javne naknade, potpore ili subvencije;
 - (c) privremeno ili trajno isključenje iz pristupa javnom financiranju, uključujući postupke javnog nadmetanja, bespovratna sredstva i koncesije;
 - (d) privremenu ili trajnu zabranu obavljanja poslovnih djelatnosti;
 - (e) stavljanje pod sudski nadzor;
 - (f) sudski nalog za likvidaciju;
 - (g) privremeno ili trajno zatvaranje objekata koji su se upotrebljavali za počinjenje kaznenog djela;
 - (h) oduzimanje dozvola ili odobrenja za obavljanje djelatnosti iz kojih je proizišlo počinjenje kaznenog djela;
 - (i) zamrzavanje i oduzimanje imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela i predmeta korištenih za počinjenje kaznenog djela, u skladu s Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća²².
3. Iznos kaznenih ili nekaznenih novčanih kazni razmjeran je težini postupka te pojedinačnim, financijskim i drugim okolnostima predmetne pravne osobe. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da najveći iznos takvih novčanih kazni nije manji od:
 - (a) za kaznena djela iz članka 3., 3 % ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je počinjeno kazneno djelo ili u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je izrečena novčana kazna;
 - (b) za kaznena djela iz članka 4. točaka od (a) do (d), 5 % ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je počinjeno

²²

Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29.4.2014., str. 39., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

kazneno djelo ili u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je izrečena novčana kazna;

(c) za kaznena djela iz članka 4. točke (e), 6 % ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je počinjeno kazneno djelo ili u poslovnoj godini koja prethodi odluci o novčanoj kazni.

4. Za kaznene ili nekaznene novčane kazne u skladu sa stavkom 3. države članice mogu predvidjeti pravila primjenjiva u slučajevima kad se iznos novčane kazne ne može odrediti na temelju ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je počinjeno kazneno djelo ili poslovnoj godini koja prethodi odluci o novčanoj kazni.

Članak 9.

Otegotne okolnosti

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se u pogledu kaznenih djela iz članka 3., 4. i 5. sljedeće okolnosti mogu smatrati otegotnim okolnostima:

- (a) kazneno djelo počinio je javni službenik pri obavljanju svojih dužnosti;
- (b) kazneno djelo uključivalo je ili je imalo za posljedicu sudjelovanje državljana trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela nezakonitog zapošljavanja kako je navedeno u Direktivi 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²³;
- (c) počinitelj je prethodno pravomoćno osuđen za kaznena djela iste prirode na temelju članka 3., 4. ili 5.;
- (d) kazneno djelo uključivalo je ili je imalo za posljedicu iskorištavanje ili instrumentalizaciju državljanina treće zemlje koji je bio predmet kaznenog djela;
- (e) državljani trećih zemalja koji su predmet kaznenog djela lišeni su identiteta ili putnih isprava;
- (f) kazneno djelo počinjeno je uz nošenje vatrenog oružja.

Članak 10.

Olakotne okolnosti

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se u pogledu kaznenih djela iz članka 3., 4. i 5. može utvrditi da postoji olakotna okolnost ako je počinitelj nadležnim tijelima pružio informacije koje inače ne bi mogla dobiti, a koje im pomažu da:

- (a) identificiraju ili privedu druge počinitelje kaznenih djela; ili
- (b) pronađu dokaze.

²³

Direktiva 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 168, 30.6.2009., str. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/52/oj>).

Članak 11.

Rokovi zastare za kaznena djela

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi predvidjele rok zastare kojim se omogućuju istraga, kazneni progon, sudski postupak i sudska odluka za kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. tijekom dovoljno dugog razdoblja nakon njihova počinjenja, radi djelotvornog postupanja spram tih kaznenih djela.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile istragu, kazneni progon, suđenje i sudsku odluku:
 - (a) za kaznena djela iz članka 3., u razdoblju od najmanje sedam godina od trenutka počinjenja kaznenog djela;
 - (b) za kaznena djela iz članka 4. točaka od (a) do (d), u razdoblju od najmanje deset godina od trenutka počinjenja kaznenog djela;
 - (c) za kaznena djela iz članka 4. točke (e), uključujući pokušaje počinjenja kaznenog djela iz članka 4. točke (e), u razdoblju od najmanje 15 godina od trenutka počinjenja kaznenog.
3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile izvršenje:
 - (a) kazne zatvora u slučaju kaznenog djela, izrečene nakon pravomoćne presude za kazneno djelo iz članka 3., najmanje sedam godina od datuma pravomoćne presude;
 - (b) kazne zatvora u slučaju kaznenog djela, izrečene nakon pravomoćne presude za kazneno djelo iz članka 4. točaka od (a) do (d), najmanje deset godina od datuma pravomoćne presude;
 - (c) kazne zatvora u slučaju kaznenog djela, izrečene nakon pravomoćne presude za kazneno djelo iz članka 4. točke (e), uključujući pokušaje počinjenja kaznenog djela iz članka 4. točke (e), najmanje 15 godina od datuma pravomoćne presude.
4. Odstupajući od stavaka 2. i 3., države članice mogu odrediti kraći rok zastare, pod uvjetom da je moguć prekid ili zastoj zastare kad je riječ o određenim aktima. Taj rok ne smije biti kraći od:
 - (a) pet godina za kaznena djela iz članka 3.;
 - (b) osam godina za kaznena djela iz članka 4. točaka od (a) do (d);
 - (c) deset godina za kaznena djela iz članka 4. točke (e), uključujući pokušaje počinjenja kaznenog djela iz članka 4. točke (e).

Članak 12.

Nadležnost

1. Svaka država članica utvrđuje svoju nadležnost za kazneno djelo iz članaka 3., 4. i 5. ako je:
 - (a) kazneno djelo u cijelosti ili djelomično počinjeno na njezinu državnom području;
 - (b) počinitelj kaznenog djela njezin državljanin ili državljanin treće zemlje koji ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području;
 - (c) kazneno djelo počinjeno u korist pravne osobe:
 - i. s poslovnim nastanom na njezinu državnom području;

ii. u vezi s bilo kojim poslom obavljenim, u cijelosti ili djelomično, na njezinu državnom području;

(d) kazneno djelo počinjeno na brodu koji je u njoj registriran ili u zrakoplovu koji je u njoj registriran ili plovi pod njezinom zastavom;

(e) kazneno djelo ima za posljedicu ulazak državljana trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela na državno područje te države članice, prelazak preko njega ili boravak na njemu.

2. Države članice utvrđuju nadležnost nad pokušajima počinjenja kaznenog djela iz članka 4. točke (e) ako takvo postupanje čini kazneno djelo nad kojim bi se utvrdila nadležnost u skladu sa stavkom 1.
3. Za kazneni progon kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5. počinjenih izvan državnog područja države članice, svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala da njezina nadležnost ne podliježe ni jednom od sljedećih uvjeta:
 - (a) djela se smatraju kaznenim djelom u mjestu u kojem su počinjena;
 - (b) kazneni progon može se pokrenuti samo nakon prijave iz države u kojoj je počinjeno kazneno djelo.
4. Ako je kazneno djelo iz članaka 3., 4. i 5. u nadležnosti više država članica, te države članice surađuju kako bi utvrdile koja država članica treba provesti kazneni postupak. Predmet se prema potrebi i u skladu s člankom 12. Okvirne odluke 2009/948/PUP upućuje Eurojustu.

Članak 13.

Prevenција

1. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, kao što su kampanje za informiranje i jačanje svijesti te istraživački i obrazovni programi, za jačanje svijesti javnosti i suzbijanje počinjenja kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5.
2. Države članice prema potrebi poduzimaju potrebne mjere za provedbu aktivnosti iz stavka 1. u suradnji s drugim državama članicama, relevantnim agencijama Unije i trećim zemljama.

Članak 14.

Resursi

Države članice osiguravaju da nacionalna tijela koja su nadležna za otkrivanje, istraživanje i kazneno gonjenje kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5. ili donose presude o njima imaju dostatan broj kvalificiranog osoblja i dovoljno financijskih, tehničkih i tehnoloških resursa potrebnih za djelotvorno obavljanje svojih funkcija povezanih s provedbom ove Direktive.

Članak 15.

Osposobljavanje

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale odgovarajuće resurse i redovito specijalizirano osposobljavanje za osoblje tijela kaznenog progona, sudstva i tijela nadležnih za kaznene istrage i postupke za kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5.

2. Ne dovodeći u pitanje neovisnost sudstva, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale redovito specijalizirano osposobljavanje sudaca, tužitelja te članova osoblja tijela kaznenog progona, sudstva i nadležnih tijela koji su uključeni u kaznene postupke i istrage s obzirom na ciljeve ove Direktive.

Članak 16.

Istražni alati

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale dostupnost djelotvornih i razmjernih istražnih alata za istragu ili kazneni progon kaznenih djela iz članaka 3., 4. i 5. Ti alati prema potrebi uključuju posebne istražne alate, kao što su oni koji se koriste u suzbijanju organiziranog kriminala ili drugim slučajevima teškog kaznenog djela.

Članak 17.

Prikupljanje podataka i statistika

1. Države članice prikupljaju statističke podatke razvrstane prema vrsti kaznenog djela iz članaka 3., 4. i 5.
2. Statistički podaci iz stavka 1. uključuju barem sljedeće:
 - (a) podatke o broju državljana trećih zemalja koji su bili predmet kaznenog djela, razvrstane prema državljanstvu, spolu i dobi (dijete/odrasla osoba);
 - (b) prosječno trajanje kaznene istrage predmeta;
 - (c) podatke o broju fizičkih osoba koje su kazneno gonjene zbog kaznenih djela iz ove Direktive, razvrstane prema spolu i državljanstvu;
 - (d) podatke o broju pravnih osoba koje su kazneno gonjene zbog kaznenih djela iz ove Direktive, razvrstane prema mjestu poslovnog nastana;
 - (e) podatke o broju odluka tužiteljstava, razvrstane prema vrsti odluke (kazneno gonjenje ili negonjenje);
 - (f) podatke o broju pravomoćnih sudskih odluka, razvrstanih prema vrsti odluke (osuđujuća presuda, oslobođajuća presuda, odluka o tome je li predmet odbijen u meritumu, uključujući rješenja postignuta izvan sudskog postupka);
 - (g) podatke o broju fizičkih osoba koje su osuđene za kaznena djela iz ove Direktive, razvrstane prema spolu i državljanstvu;
 - (h) podatke o broju fizičkih osoba koje su sankcionirane, razvrstane prema vrsti i razini sankcije (zatvor, novčana kazna, ostalo), spolu i državljanstvu;
 - (i) podatke o broju pravnih osoba koje su osuđene za kaznena djela iz ove Direktive i sankcionirane;
 - (j) podatke o broju sankcioniranih pravnih osoba, razvrstane prema mjestu poslovnog nastana i vrsti sankcije (novčane kazne, ostalo);
 - (k) prosječno trajanje sudskih postupaka u predmetima u prvestupanjskim, drugostupanjskim i kasacijskim postupcima.
3. Države članice svake godine do 1. srpnja objavljuju statističke podatke iz stavka 2. za prethodnu godinu u strojno čitljivom formatu i razvrstane te ih dostavljaju Komisiji.

Članak 18.

Zamjena Direktive 2002/90/EZ i Okvirne odluke 2002/946/PUP

1. Direktiva 2002/90/EZ i Okvirna odluka 2002/946/PUP zamjenjuju se u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, ne dovodeći u pitanje obveze tih država članica u pogledu roka za prenošenje tih instrumenata u nacionalno pravo.
2. U odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, upućivanja na Direktivu 2002/90/EZ i Okvirnu odluku 2002/946/PUP smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu.

Članak 19.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom najkasnije do [*godinu dana nakon stupanja na snagu ove Direktive*]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.
2. Kad države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje pri njihovoj službenoj objavi. Države članice određuju načine tog upućivanja.
3. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 20.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 21.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik